

סוכה פרק ב משנה ח

נשים, עבדים וקטנים במצוות סוכה

נָשִׁים וְעֲבָדִים וְקֹטְנִים - פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה.
קָטָן שְׁאִינוֹ צָרִיךְ לְאֹמֹר - חַיֵּב בְּסֻכָּה.
מַעֲשֵׂה וְיִלְדָּה פִלְתּוֹ שֶׁל שְׂמַאי הַזֵּקֵן
וּפָחַת אֶת הַמַּעֲזִיבָה וְסִכָּךְ עַל גְּבִי הַמַּטָּה בְּשִׁבִּיל הַקָּטָן.

עבדים - עבדים כנעניים
קטנים - ילדים בגיל חינוך (סביבות גיל 6-8)
שאינו צריך לאמור - שתטפל בו
פיחת את המעזיבה - שבר מעט מהתקרה

מטרות

מילים ומושגים שנכיר
לאחר לימוד המשנה:
קטן שאינו צריך לאמור,
מעזיבה.

לאחר לימוד המשנה נדע לענות על השאלות הבאות:

1. מי הם הפטורים ממצוות סוכה ומדוע?
2. מהן הדעות השונות באשר לחובת סוכה עבור קטן שצריך לאמור?

מיומנויות שנלמד במשנה זו:

הבנת מטרת המשנה בהבאת המעשה.

מבנה

נשים, עבדים וקטנים במצוות סוכה

משימה 1

העתיקו למחברותיכם והשלימו את החסר בטבלה.

כותרת	אומר	מקרה	דין	טעם
		נשים וקטנים		
		קטן שאינו צריך ל		

מושגי תוכן

”נשים במצוות עשה שהזמן גרמן”

מצוות עשה שעושים אותן בזמן מסוים בלבד. אישה פטורה מקיום מצוות עשה שהזמן גרמן. את מצוות ישיבה בסוכה מקיימים בזמן מסוים - שבועה ימים בשנה, ולכן אישה פטורה ממצוות סוכה.

משימה 2

העתיקו למחברותיכם שלוש מצוות שמוגדרות כמצוות עשה שהזמן גרמן, והסבירו את בחירתכם:
תקיעה בשופר בראש השנה, מתן צדקה לעני, ביקור חולים, נטילת ארבעה מינים בחג סוכות, ספירת העומר, כיבוד הורים.

עבדים

עבד לא־יהודי שהאדון שלו יהודי - חכמים קבעו שהוא מחויב במצוות, אך רק במצוות שהאישה חייבת בהן.

חינוך קטן למצוות

קטן פטור מקיום מצוות, אך כשהוא מגיע לגיל שבו הוא מתחיל להבין את עניין המצוות - יש חובה לחנך אותו להתרגל לקיים אותן.

משימה 3

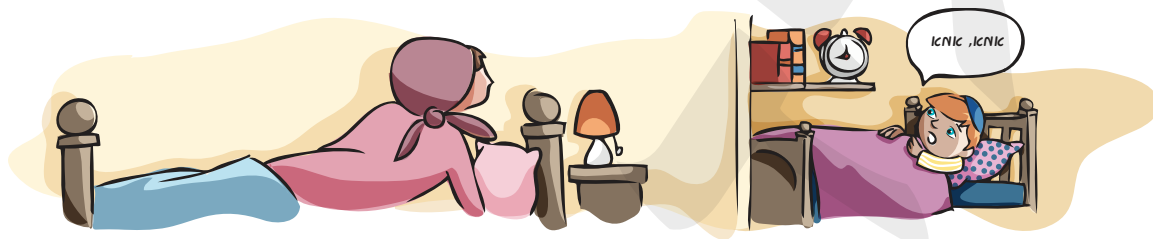
העתיקו למחברותיכם את המילים בטור הימני ואת המשפטים בטור השמאלי, והתאימו ביניהם:

נשים	חייבים במצוות שהאישה חייבת בהן
עבדים	אינם חייבים במצוות, ומקיימים מצוות לשם חינוך
קטנים	פטורות מכל מצוות עשה שתלויות בזמן

שאלת אתגר

עבד פטור מסוכה - עיינו במשנה הפותחת את הפרק (סוכה פרק ב משנה א). העתיקו למחברותיכם את המילים מהמשנה שאומרות כי עבד לא חייב במצוות סוכה. כתבו במחברותיכם גם את שמו של עבד שהיה ישן תחת המיטה בסוכה, ואת השם של האדון שלו.

דעת חכמים: "קטן שאינו צריך לאמו - חייב בסוכה"
 רבנו עובדיה מברטנורא פירש: "קטן שאינו צריך לאמו - כל שנצור משנתו ואינו קורא: אימא, אימא".

משימה 4

המשנה לא כתבה גיל מסוים שעד אליו הילד נחשב "קטן".
 על פי דברי רבי עובדיה מברטנורא שלמדתם, מאיזה גיל צריך קטן לקיים מצוות סוכה?
 העתיקו את התשובה הנכונה למחברותיכם.

- א. מגיל שנה
- ב. מגיל 12
- ג. מגיל 13
- ד. מגיל 7

דעת שמאי הזקן: "מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן, ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המיטה בשביל הקטן".

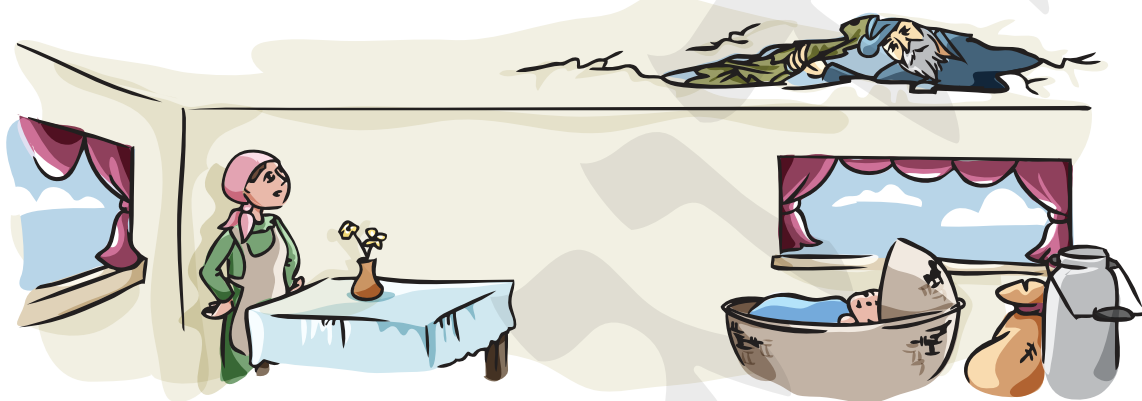
יסודות התושבע"פ

שמאי הזקן - הוא והלל הזקן היו מן הזוגות שעמדו בראש העם כמאה שנים לפני חורבן בית המקדש השני. שמאי הזקן ייסד בית מדרש גדול שנקרא 'בית שמאי', שבו פסקו על פי שיטתו. הזקן - התואר 'הזקן' הוא תואר כבוד מיוחד שזכו בו שלושה: שמאי, הלל, ורבן גמליאל שהיה ביבנה לאחר חורבן בית המקדש השני.

שאלת אתגר

מי קדם למי - זקני בית שמאי או שמאי הזקן? תוכלו להיעזר במה שלמדנו במשנה הקודמת.

במשנה מובא מעשה בשמאי הזקן שהכין סוכה לתינוק.

משימה 5

האם המעשה של שמאי הזקן מתאים לדין המופיע ברישא של המשנה?
העתיקו מהמשנה את הראייה לדבריכם.

סבא, אינני חבין את שמאי הזקן. הרי מדובר בתינוק שמחילא לא
חבין היכן הוא נמצא! תכף ישיב ליטול איתו יחד את ארבעת החינים.

עאלת סאלה טובה! בסיסור הדף היומי בדיוק למדנו את החסנה הזו, וראינו את דברי הריטב"א, פרשן התלמוד. לפי דבריו יש הבדל בין נטילת לולב שהתניוק עדיין לא חסוץ לבצע, לבין הישיבה בסוכה שהוא כן יכול ללכת בה. לכן שמאי הזקן החמיר לחייב גם את הקטן בסוכה.

שאלת אתגר

חשבו: מה אנו יכולים ללמוד מדרכו של שמאי הזקן על חינוך והתרגלות לקיום מצוות? שאלו את אבא או אימא וכתבו דוגמה אחרת לחינוך והרגלה למצוות לילד קטן מאוד.

תורת חיים

למדנו נשים פטורות מחצוות סוכה, אבל אזלנו בחפחה כולם יושבים בסוכה, גם הבנים וגם הבנות!

נכון, גם בת שיושבת בסוכה מקיימת את החצווה אבל היא אינה חייבת.

משימה 6

כתבו על מעשה טוב או מצווה שאותם לא הייתם חייבים לעשות, ובכל זאת עשיתם, כי רציתם להוסיף טוב.

חשוב לי לזכור

העתיקו למחברותיכם את התשובה הנכונה:
נשים, עבדים וקטנים חייבים / פטורים ממצוות סוכה.
קטן שאינו צריך לאמו חייב / לא חייב במצוות סוכה.
לדעת שמאי הזקן, קטן מיום שמבין מעט / שנולד כדאי שיהיה בתוך הסוכה.